

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

Development of a Distance Training Package for Social Studies Teachers on Development of Learning Concepts in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area

สิริวรรณ ศรีพหล

Siriwan Sripahol

ศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา
มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2)
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และ (3) ศึกษาความพึง
พอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างสำหรับ
ชั้นการทดลองใช้เบื้องต้น ได้แก่ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
จำนวน 39 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง คือ ครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา
เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2) แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคมศึกษา และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูสังคมศึกษาที่
มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 การทดสอบค่าที่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การ
พัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 หน่วย มี
ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่า
ก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อ
เนื้อหาสาระที่นำเสนอในชุดฝึกอบรมทางไกล อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ความพึงพอใจที่มีต่อแนว
การศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจต่อรูปแบบของชุดฝึกอบรมทางไกล มีความพึง
พอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดฝึกอบรมทางไกล การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ครูสังคมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to develop a distance training package for social studies teachers on Development of Learning Concepts in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area based on the 80/80 efficiency criterion; (2) to compare the pre-training and post-training achievements of trainees and (3) to study the satisfaction of trainees with the distance training package. The research sample comprised two groups. The first group was the research sample for preliminary try-out, consisted of 39 social studies teachers teaching in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area. The second group was the research sample for experimentation in the real situation, consisted of 24 teachers from schools in Chiang Rai Education Service Areas. The instruments were (1) a distance training package for social studies teachers on Development of Learning Concepts in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; (2) a learning achievement test to assess knowledge and understanding of social studies teachers and (3) a questionnaire on satisfaction of social studies teachers with the distance training package. Data were analyzed using the E_1/E_2 efficiency index, t-test, mean, standard deviation, and content analysis. Research findings showed that: (1) the distance training package for social studies teachers on Development of Learning Concepts in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area were efficient based on the pre-determined 80/80 efficiency criterion; (2) the post-training achievement of the trainees was significantly higher than their pre-training counterpart achievement at the .05 level of statistical significance; and (3) the satisfaction of trainees with the contents presented in the training package was at the highest level; the satisfaction with the study guide of the training package was at the high level; and the satisfaction with the format of the distance training package was at the highest level.

Keywords: Distance training package, Development of Learning Concepts in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area, Social studies teacher

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ดังที่ เจมส์ เอ แบงก์ และ เซอร์รี่ เอ แบงก์ (James A. Bank and Cherry A. Bank, 1999 อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555, น. 1-26) ได้ อธิบายว่า เป้าหมายหลักของสังคมศึกษา คือ การเตรียมพลเมืองที่สามารถตัดสินใจด้วยการไตร่ตรองอย่างดี และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของชุมชน ประเทศ และ โลก และยังมีเป้าหมายย่อยอีก 4 เป้าหมาย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเป้าหมายหลัก สรุปได้ ดังนี้

1. เป้าหมายด้านความรู้ (knowledge goals) เป็นเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องเก่งด้านความรู้ คือ ความรู้ ด้านสังคมศาสตร์ในแขนงต่างๆ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ที่ใช้เป็นพื้นฐานประกอบในการตัดสินใจจะต้องเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ซึ่งได้ผ่านการวิเคราะห์ ถกเถียง และเลือกสรรโดยผู้เข้ามาแล้ว ลักษณะของความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ในรูปของมโนคติ หลักการ และทฤษฎีที่สรุปจากข้อเท็จจริงแล้ว

2. เป้าหมายด้านทักษะ (skill goals) เป็นเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ 4 ประการที่สำคัญ คือ (1) ทักษะการคิด (thinking skills) ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้หลักการหรือความรู้ เป็นต้น (2) ทักษะการสืบสวนสอบสวนทางสังคมศาสตร์ (social sciences inquiry skills) ได้แก่ การมีกระบวนการ ในการสรุปหลักการหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (3) ทักษะวิชาการหรือทักษะการเรียนรู้ (academic or study skills) ได้แก่ การอ่าน การฟัง การเขียน การพูด และ (4) ทักษะกลุ่ม (group skills) ได้แก่ ความสามารถในการเป็น ผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งความสามารถในการทำงานกลุ่ม

3. เป้าหมายด้านเจตคติและค่านิยม (attitudes and value goals) เป็นเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมการเห็นคุณค่าของมนุษยชาติ เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ

4. เป้าหมายด้านการปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองของสังคม (citizen action goals) เป็นเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการเมือง โดยต้องมีสมรรถนะการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

เป้าหมายในการพัฒนาทั้ง 4 ด้านดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ไว้ว่า “กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้เป็นการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก” (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, น. 1)

การจะเป็นพลเมืองดีนั้น ต้องเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือจะต้องมีความรู้ เจตคติ ทักษะ และกระบวนการ โดยเฉพาะมีการตัดสินใจในเรื่องราวหรือปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรู้จักเลือกแนวทางการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจจึงต้อง

อาศัยความรู้ในวิชาสังคัมศึกษาซึ่งเป็นความรู้ที่คัดสรรมาจากสาขาสังคัมศาสตร์ และนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับ
ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปความรู้ในวิชาสังคัมศึกษามี 4 ประเภท โดยเริ่มจาก
ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ความรู้ที่เป็นมโนคติ ความรู้ที่เป็นหลักการ และความรู้ที่เป็นทฤษฎีตามลำดับ

ความรู้ที่เป็นระดับมโนคติ เป็นความรู้ในระดับสูงที่ครูผู้สอนควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียน ดังที่ลาวินซ์ วิทยา
วุฑฒิกุล (2547, น. 194-195) กล่าวว่าไว้ว่า เมื่อพิจารณาประเภทของความรู้ทางสังคัมศึกษา จะเห็นได้ว่า ความรู้ที่
ควรจะได้รับจากการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาในวิชาสังคัมศึกษานั้น ควรจะเป็นความรู้ในระดับที่เป็นมโนคติ
ขึ้นไป เพราะผู้เรียนจะมีโอกาสได้ใช้ความคิด ใช้ข้อเท็จจริงมาหาความหมาย จนเกิดความเข้าใจเป็นมโนคติและ
หลักการ ซึ่งอาจจะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ความรู้ในวิชาสังคัมศึกษานั้น
เป็นความรู้ที่สูงกว่าระดับข้อเท็จจริงธรรมดาที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะทางปัญญามากกว่าการจะรับรู้และจดจำแต่เพียง
อย่างเดียว ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว คนเราจะจำข้อเท็จจริงต่างๆ โดยเฉพาะที่ไม่มีมีความหมายหรือความสัมพันธ์
กับสิ่งอื่นได้ไม่นาน และวิชาสังคัมศึกษาก็เป็นวิชาที่มีเนื้อหามากทั้งโดยตัววิชาเองและทั้งในเชิงสหสัมพันธ์กับ
วิชาอื่นๆ ย่อมเป็นไปได้ยากที่ผู้เรียนจะจดจำได้ทั้งหมด และก็ไม่เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต หากข้อเท็จจริง
เหล่านั้นมิได้มีความหมายหรือสร้างแนวคิดใดๆ ด้วย

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของ
ครูสังคัมศึกษานั้น มักจะใช้วิธีการบรรยายความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระมากกว่าการ
ให้นักเรียนได้เข้าใจความรู้เชิงมโนคติและหลักการของแต่ละสาระการเรียนรู้ และในการบรรยายเนื้อหาของ
ครูผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้แบบเรียนหรือหนังสือเรียนเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งแบบเรียนก็มักจะเสนอ
ความรู้ที่เป็นเนื้อหาเช่นกัน การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบรรยายเนื้อหาสาระดังกล่าว จึงไม่ช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา เน้นเป้าหมายหลัก
คือ เป้าหมายด้านความรู้ เป้าหมายด้านทักษะ เป้าหมายด้านเจตคติและค่านิยม และเป้าหมายด้านการปฏิบัติตนใน
ฐานะพลเมืองดีของสังคม ในส่วนของเป้าหมายด้านความรู้ นั้น จะให้ความรู้ทางด้านสังคัมศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน
โดยเริ่มจากความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ความรู้ที่เป็นมโนคติ ความรู้ที่เป็นหลักการ และความรู้ที่เป็นทฤษฎี ดังนั้นการ
พัฒนาการเรียนรู้มโนคติให้เกิดแก่ผู้เรียน จึงนับเป็นบทบาทและหน้าที่สำคัญของครูสังคัมศึกษาที่จะให้ความรู้
ระดับมโนคติขึ้นไป เพราะมโนคติ เป็นข้อสรุปจากข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มโนคติของ
วิชาสังคัมศึกษามาจากองค์ความรู้ในเนื้อหาทางสังคัมศาสตร์ เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้เชิงมโนคติแล้ว
นักเรียนจะสามารถนำความรู้ระดับมโนคติดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตลอดจน
การศึกษาในระดับสูงต่อไปได้อย่างถูกต้องและอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยมุ่งให้ความรู้แก่ครูผู้สอนที่สอนในระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน คือระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมในสถานศึกษาให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้มโนคติให้เกิดแก่ผู้เรียนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้มโนคติใน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทั้ง 5 กลุ่มสาระ คือ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ในการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยจัดทำเป็นชุดฝึกอบรมทางไกล ซึ่งการศึกษาด้วยชุดฝึกอบรม
ทางไกล เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ผ่านสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย สื่อหลัก คือ ประมวลสาระ
และแนวการศึกษา และสื่อเสริม คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ โดยผู้ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสามารถศึกษาหาความรู้ด้วย
ตนเองจากสื่อหลักเป็นส่วนใหญ่ และเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจจากสื่อเสริมอีกทางหนึ่ง ผู้ศึกษาจากชุดฝึกอบรม
ทางไกลจะสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลาและไม่จำกัดสถานที่

ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลขึ้นเพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาได้ใช้
ชุดฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้แก่
นักเรียนในทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียน ได้มีความรู้เชิงมโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมอย่างถูกต้องและไม่คลาดเคลื่อน สามารถนำความรู้ในระดับมโนคติไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง
ท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยเนื้อหาวิชาที่มีความหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึก
อบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา
เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา

2. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย

2.1 สื่อหลัก ได้แก่ ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล จำนวน 3 หน่วย

2.2 สื่อเสริม ได้แก่ สื่อปฏิสัมพันธ์

3. ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ

3.1 ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 สำหรับการทดลองประสิทธิภาพของเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.2 ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย สำหรับขึ้นทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานการณ์จริง

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกลของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความพึงพอใจของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลในวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา องค์ความรู้ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และองค์ความรู้ในวิชาสังคมศึกษา และโมเดลสำคัญทางสังคมศาสตร์ และสังคมศึกษา

2) มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับมโนคติในกลุ่มสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มโนคติในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มโนคติในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มโนคติในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และมโนคติในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

3) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ

1. ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 37 โรง และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรง และเขต 2 จำนวน 53 โรง รวมทั้ง 3 เขต จำนวน 157 โรง สำหรับการทดลองใช้เบื้องต้น เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย สำหรับขั้นทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานการณ์จริง

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มร้อยละ 25 ในแต่ละเขต จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจำนวนโรงเรียน 39 โรง แต่ละโรงเรียนในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโรงเรียนละ 1 คน ได้จำนวนครูสังคมศึกษา จำนวน 39 คน แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองใช้เบื้องต้นเป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบเดี่ยวจำนวน 5 คน การทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 10 คน และการทดลองแบบสนาม จำนวน 24 คน

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) คือ ครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพคือ ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็น

1) ขั้นตอนลองใช้เบื้องต้น(Tryout)ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อวิเคราะห์แล้ว นำมาปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล โดยนำส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของครูผู้สอนมาเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบ

สำหรับการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลเป็น 80/80 นั้น เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์ เป็นการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่ของพฤติกรรมต่อเนื่องหรือกระบวนการ (Evaluation of Process – E₁) คือพิจารณาจากผลของการประกอบกิจกรรมระหว่างเรียนจากประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการนำผลของการตอบมาให้คะแนนเปรียบเทียบกับประเมินผลลัพธ์ (Evaluation of Products – E₂) คือ พิจารณาจากผลทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ตั้งไว้ คือ $E_1/E_2 = 80/80$ หรือ $75/75$ สำหรับเนื้อหาที่เป็นจิตพิสัยหรือทักษะพิสัย การยอมรับประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลไม่ควรต่ำหรือสูงกว่า $\pm 2.5\%$ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540, น. 210 - 213)

สำหรับชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกล เน้นเนื้อหาพุทธพิสัยในสัดส่วนที่มากกว่าด้านเจตพิสัยและทักษะพิสัย จึงได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เป็น 80/80

2) ขั้นตอนลองใช้ในสถานการณ์จริง(Trial Runs) เมื่อได้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 แล้ว ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกล ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ เมื่อศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดการฝึกอบรมในส่วนของสื่อเสริม คือ การอบรมแบบเผชิญหน้า โดยมีระยะเวลาในการอบรม 2 วัน เพื่อเสริมเพิ่มเติมให้การฝึกอบรมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมผู้วิจัยพิจารณาจากคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมในขั้นตอนลองใช้ในสถานการณ์จริง

4) การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมภายหลังจากการอบรมในชั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ให้ครูสังคมศึกษาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 ขั้นตอน คือแบบเดี่ยวแบบกลุ่มและแบบสนาม ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 และในชั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง คือ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการทดสอบค่าที (Paired t-test) สำหรับการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในส่วนของความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่นำเสนอในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลจำนวน 3 หน่วย อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดในส่วนความพึงพอใจที่มีต่อแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลซึ่งแต่ละหน่วยประกอบด้วยแบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน และสาระสังเขปและกิจกรรมในแต่ละตอนนั้น ทั้ง 3 หน่วย อยู่ในระดับมากและในส่วนของความพึงพอใจต่อรูปแบบของชุดฝึกอบรมทางไกล ซึ่งประกอบด้วยวิธีการนำเสนอเนื้อหาของชุดฝึกอบรมทางไกลและด้านรูปแบบชุดฝึกอบรมทางไกลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง“การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม” มีข้อสังเกตดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดให้ชุดฝึกอบรมทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 ซึ่งผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวทั้ง 3 หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้เสนอเนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคัมศึกษาที่จะนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในส่วนของ การพัฒนามโนคติ ซึ่งเป็นหลักการสอนที่สำคัญในวิชาสังคัมศึกษา เนื้อหาที่นำเสนอ ได้แก่

1) แนวคิดเกี่ยวกับมโนคติในวิชาสังคัมศึกษา นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดในวิชาสังคัมศึกษาโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับธรรมชาติของวิชาสังคัมศึกษา ความหมายของวิชาสังคัมศึกษาและวัตถุประสงค์ของวิชาสังคัมศึกษา เพื่อให้ครูสังคัมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาสังคัมศึกษาอย่างถูกต้อง แล้วจึงเสนอองค์ความรู้ในสาขาวิชาสังคัมศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ในวิชาสังคัมศึกษาเมื่อครูสังคัมศึกษาได้เข้าใจความสำคัญของสาขาวิชาสังคัมศาสตร์แล้ว จึงนำเสนอความรู้ในวิชาสังคัมศึกษาได้เน้นความรู้ในระดับมโนคติ และได้ประมวลมโนคติสำคัญทางสังคัมศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานให้ครูสังคัมศึกษาเข้าใจมโนคติของวิชาสังคัมศึกษาอย่างถูกต้อง

2) มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื้อหาในส่วนนี้ได้นำเสนอ มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ทั้งนี้เนื้อหาที่นำเสนอในส่วนนี้ นำมาจากเอกสารของสำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ที่ได้จัดทำขึ้น โดยระบุมโนคติหรือโน้ตสำคัญของสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ครูสังคัมศึกษาเข้าใจมโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำรายละเอียดในแต่ละสาระไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนา มโนคติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนามโนคติขั้นตอนในการพัฒนามโนคติและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคตินอกจากนั้น ยังได้นำเสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยนำตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในสาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ เพื่อให้ครูสังคัมศึกษานำตัวอย่างที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมต่อไป

การที่ครูสังคัมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาเนื้อหาจากชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540)

ดังนั้น ครูสังคัมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ก็เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ เมื่อนำชุดฝึกอบรมทางไกลไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาไว้ เป็นต้นว่า อุทยาน วงษา (2542) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การเมืองการปกครอง โดยใช้แผนผังมโนคติ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรอบรู้ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ส่วน สมบัติ มีคุณ (2544) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคัมศึกษา ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีผลต่อมโนคติทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบมโนคติทางสังคัมศึกษาของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการเรียนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า คะแนนมโนคติทางสังคัมศึกษาของนักเรียนที่เรียนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนั้น ผลการวิจัย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ ศรีพล (2557) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้ที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้ที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 6 เขตพื้นที่การศึกษา ที่ทำการทดลอง สูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

3. จากการสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือ ครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้โมเดลในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม ซึ่งในส่วนของประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและรูปแบบของชุดฝึกอบรมทางไกล ในภาพรวมนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การที่ครูสังคมศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลในระดับมากที่สุดนั้น ทั้งนี้เพราะชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เป็นชุดฝึกอบรมที่ประกอบด้วยประมวลสาระและแนวการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาสาระที่เป็นลักษณะการศึกษาโดยใช้ระบบทางไกล ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยอ่านจากประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล และตรวจสอบความเข้าใจของตนเองโดยการทำแบบฝึกปฏิบัติที่อยู่ในแนวการศึกษา และยังสามารถตรวจคำตอบจากแบบเฉลย ทำให้ผู้ศึกษาสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ไม่ยาก นอกจากนี้ ชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้มีการจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย จำนวน 3 หน่วย แต่ละหน่วยแบ่งเป็นตอน แต่ละตอน แบ่งเป็นเรื่องๆ ซึ่งการเสนอเนื้อหาเป็นส่วนย่อยๆ นี้ ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถอ่านเข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติได้อย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาชุดฝึกอบรมที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมดังกล่าวมีความพึงพอใจ ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาในประมวลสาระ และในส่วนของสาระสังเขป และกิจกรรมในแนวการศึกษา รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระของชุดฝึกอบรมทางไกล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นคู่มือที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนของแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ได้นำเสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้มโนคติทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสังคมศึกษานำตัวอย่างที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลควบคู่กันไป กล่าวคือ ศึกษาแผนการศึกษาจากแนวการศึกษาทำแบบประเมินตนเองก่อนการศึกษาแล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินผลตนเองหลังการศึกษาเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการศึกษา การศึกษาด้วยตนเองนี้จะทำให้ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกโดยเฉพาะเรื่องเวลา

3. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับครูสังคมศึกษา

เพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกชั้นปี และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 และในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยโดยพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย ที่ครูสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริงนั้น ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคมศึกษาที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมดังกล่าว มีความรู้และความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระย่อยทั้ง 5 กลุ่มสาระ จนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในมโนคติของวิชาสังคมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาได้เข้าใจดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้มโนคติในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะการให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในมโนคติของวิชานั้นๆ อย่างถูกต้อง จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้เข้าใจอย่างถ่องแท้และถูกต้อง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2540ก). ชุดการสอนรายบุคคล. ใน *เอกสารการสอน ชุดวิชา สื่อการศึกษาพัฒนสรร*. หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2540ข). ชุดการสอนทางไกล. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนสรร*. หน่วยที่ 5, นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ลาวัญย์ วิทยาอุทมิกุล. (2547). การพัฒนามโนคติและหลักการในวิชาสังคมศึกษา. ในเอกสารการสอนชุดวิชา การสอนสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. หน่วยที่ 5, นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555). สังคมศาสตร์และสังคมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสาระและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา*. หน่วยที่ 1. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบัติ มีคุณ. (2544). ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามแนวคิทธิฤทธิการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีผลต่อมโนคติทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2557). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส. สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- อุทยาน วงษา. (2542). การพัฒนารูปแบบการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การเมืองการปกครอง โดยใช้แผนผังมโนคติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.